

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра хімії середовища та хімічної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

_____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Безпека життєдіяльності та цивільний захист

Освітня програма 281 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

Івано-Франківськ – 2020 рік

Робоча програма курсу «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» для студентів освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування «31» серпня 2020 р. – 13 с.

Розробники:

Матківський М.П., канд. техн. наук, доцент кафедри хімії середовища та хімічної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри хімії середовища та хімічної освіти.

Протокол від «31» серпня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри _____ (Тарас Т.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2019 р.

Схвалено методичною комісією Факультету природничих наук

Протокол від «_2_» вересня __2020 р. № 1_

«_3_» вересня _____ 2020 р.

Голова _____ (Атаманюк Я.Д.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

©Матківський М.П., 2020 рік

©ФПН, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Освітня програма Публічне управління та адміністрування		
Модулів – 1	Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2 - й	2 - й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
60 год.	80 год.		
Індивідуальні завдання: - год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 50%;

для заочної форми навчання – 13%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності і цивільний захист” є формування у студентів сучасних знань з безпеки життєдіяльності і цивільного захисту та формування необхідних у майбутній практичній діяльності фахівців умінь і навичок вирішення завдань захисту людей і середовища їх проживання.

Завдання. Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятної ризику.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати

- державні нормативні акти з безпеки життєдіяльності;
- основні правові та організаційні питання з безпеки;
- методи проведення досліджень і організації діяльності у галузі безпеки життєдіяльності;
- основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії;
- загальні вимоги безпеки побутового обладнання та процесів;
- причини електротравматизму та дію електричного струму на організм людини;
- систему попередження пожеж, протипожежного захисту та пожежну безпеку будівель і споруд.

вміти

- здобувати, аналізувати інформацію, отриману з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення;
- опрацьовувати інформаційні джерела з питань охорони праці;
- вміти демонструвати знання з безпеки життєдіяльності;
- презентувати себе на ринку праці;
- застосовувати на практиці вміння надавати першу долікарську допомогу потерпілим від нещасних випадків;
- критично мислити;
- уміти запобігати виникненню небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- вміти застосовувати методологію і методику проведення моніторингу стану безпеки життєдіяльності колективу;
- вміти визначати ймовірнісні збитки від порушень умов безпеки життєдіяльності;
- визначати критерії і норми контролю за небезпечними чинниками;
- застосовувати комплексні заходи з профілактики порушень вимог щодо забезпечення безпеки життєдіяльності;
- обґрунтовувати ймовірність прояву небезпечних факторів;
- у разі виникнення надзвичайних ситуацій надавати першу долікарську допомогу та організувати проведення евакуації.

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства,

усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

ФК.1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК.3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК.11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання

ПР12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

Структурно-логічне місце навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Публічні інститути та процеси	Управління персоналом
	Управління на макро- та мікрорівні

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні загрози сучасного соціуму та характер їхніх проявів.

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності і цивільного захисту. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Аварії на потенційно-небезпечних об'єктах.
Тема 4. Пожежна безпека.
Тема 5. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.

Змістовий модуль 2. Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій

Тема 6. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.
Тема 7. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративних одиниць у НС.
Тема 8. Управління силами та засобами під час НС.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л.	пр.	лаб.	інд	с.р.		л	пр.	лаб.	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. “ Основні загрози сучасного соціуму та характер їхніх проявів”												
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності і цивільного захисту. Ризик, як кількісна оцінка небезпек. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення. Методологічні основи безпеки життєдіяльності і ЦЗ. Номенклатура, класифікація та ідентифікація небезпек. Ризик – як оцінка небезпеки. Побутовий травматизм – статистика та основні причини. Прогнозування умов виникнення небезпечних ситуацій. Критерії переходу небезпечної події в надзвичайну ситуацію. Класифікація НС.	10	2	1			7	10	1				9
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об’єкти економіки. Причини та характер виникнення природних небезпек, їхній вплив на людей, тварин, рослин, об’єкти економіки. Основні заходи, спрямовані на запобігання природним небезпекам та мінімізацію їх негативних наслідків. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ.. Небезпечні метеорологічні явища. Небезпечні гідрологічні явища і процеси. Природні пожежі. Біологічні небезпеки.	10	2	1			7	10	1				9

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Аварії на потенційно-небезпечних об'єктах. Причини та характер виникнення техногенних небезпек. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори. Промислові аварії та катастрофи та їхні наслідки. Аварії на транспорті, безпека дорожнього руху. Гідродинамічні аварії. Радіаційні аварії. Хімічна небезпека. Небезпека ураження людини електричним струмом.	10	2	2			6	10	1				9
Тема 4. Пожежна безпека. Основні поняття та визначення пожежної безпеки та загальна схема забезпечення пожежної безпеки. Процес горіння, його форми і види. Система пожежної безпеки. Пожежоне-безпечність речовин. Способи і засоби пожежогасіння. Дії під час пожежі. Евакуація. План евакуації на випадок пожежі. Попередження пожеж.	12	2	1			9	12	1				11
Тема 5. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціально-політичні конфлікти. Вибухо-небезпечні предмети та застарілі боєприпаси. Тероризм. Види тероризму. Дії при виникненні терористичної загрози та захопленні в заручники. Вплив інформаційного чинника на безпеку суспільства Маніпулювання людською свідомістю. Шкідливі звички. Соціальні хвороби та їх профілактика. Психологічна надійність людини та її роль в забезпеченні безпеки. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	12	2	2			8	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 1	54	10	7			37	54	5	1			48
Змістовий модуль 2 .” Захист населення в умовах надзвичайних ситуацій”												

Тема 6. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС. Загальний аналіз ризику. Концепція прийнятого ризику. Індивідуальний ризик. Методи визначення ризику. Головні етапи оцінки ризику. Розподіл підприємств за ступенем ризику їхньої господарської діяльності. Принципи забезпечення безпечної діяльності.	12	2	2			8	12	1				11
Тема 7. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративних одиниць у НС. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Основні законодавчі та нормативні акти з питань безпеки життєдіяльності. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності. Принципи та методи забезпечення безпеки життєдіяльності у НС. Органи нагляду і контролю за дотриманням вимог безпеки. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Зонування території за можливою дією вражаючих факторів. Паспортизація, ідентифікація та декларування безпеки об'єктів.	12	2	2			8	12	1				11
Тема 8. Управління силами та засобами під час НС. Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС. Правила поведінки та способи дій в умовах НС. Організація життєзабезпечення населення в НС. Загальні відомості про евакуацію. Евакуаційні органи. Їх	12	2	3			7	12	1	1			10

функції і завдання. Планування евакуації. Забезпечення евакуаційних заходів. Порядок проведення евакуації. Надання першої домедичної допомоги потерпілим під час НС.												
Разом за змістовим модулем 2	36	6	7			23	36	3	1			32
Усього годин	90	16	14			60	90	8	2			80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологічні основи безпеки життєдіяльності і ЦЗ. Номенклатура, класифікація та ідентифікація небезпек. Ризик – як математичний вираз небезпеки. Причини побутового травматизму.	2
2	Причини та характер виникнення природних небезпек, їхній вплив на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	2
3	Причини та характер виникнення техногенних небезпек. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	2
4	Основні поняття та визначення пожежної безпеки та загальна схема забезпечення пожежної безпеки. Процес горіння, його форми і види.	2
5	Вибухонебезпечні предмети та застарілі боєприпаси. Тероризм. Види тероризму. Дії при виникненні терористичної загрози та захопленні в заручники.	2
6	Загальний аналіз ризику. Концепція прийнятого ризику. Індивідуальний ризик.	2
7	Правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Основні законодавчі та нормативні акти з питань безпеки життєдіяльності. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Модель життєдіяльності людини. Головні визначення. Ризик – як оцінка небезпеки. Побутовий травматизм – статистика та основні причини. Прогнозування умов виникнення небезпечних ситуацій. Критерії переходу небезпечної події в надзвичайну ситуацію. Класифікація НС.	6
2	Основні заходи, спрямовані на запобігання природним небезпекам та мінімізацію їх негативних наслідків. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ. Небезпечні метеорологічні явища. Небезпечні гідрологічні явища і процеси. Природні пожежі. Біологічні небезпеки.	6
3	Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори. Промислові аварії та катастрофи та їхні наслідки. Аварії на транспорті, безпека дорожнього руху. Гідродинамічні аварії. Радіаційні аварії. Хімічна небезпека. Небезпека ураження людини електричним струмом.	6
4	Система пожежної безпеки. Пожежонебезпечність речовин. Способи і засоби пожежогасіння. Дії під час пожежі. Евакуація.	6

	План евакуації на випадок пожежі. Попередження пожеж.	
5	Дії при виникненні терористичної загрози та захопленні в заручники. Вплив інформаційного чинника на безпеку суспільства Маніпулювання людською свідомістю. Шкідливі звички. Соціальні хвороби та їх профілактика. Психологічна надійність людини та її роль в забезпеченні безпеки. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	6
6	Методи визначення ризику. Головні етапи оцінки ризику. Розподіл підприємств за ступенем ризику їхньої господарської діяльності. Принципи забезпечення безпечної діяльності.	6
7	Принципи та методи забезпечення безпеки життєдіяльності у НС. Органи нагляду і контролю за дотриманням вимог безпеки. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні.	6
8	Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Зонування території за можливою дією вражаючих факторів. Паспортизація, ідентифікація та декларування безпеки об'єктів.	6
9	Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС. Правила поведінки та способи дій в умовах НС. Організація життєзабезпечення населення в НС. Загальні відомості про евакуацію.	6
10	Евакуаційні органи. Їх функції і завдання. Планування евакуації. Забезпечення евакуаційних заходів. Порядок проведення евакуації. Надання першої домедичної допомоги потерпілим під час НС.	6
	Разом	60

7. Індивідуальні завдання

Для студентів заочної форми навчання видається індивідуальна контрольна робота згідно номера алфавітного списку групи, яку вони повинні представити на наступну сесію.

8. Методи навчання

При вивченні дисципліни, що використовується на лекційних і практичних заняттях з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, використовуються наступні навчальні технології:

проблемні лекції;
методи практичних досліджень;
лабораторні дослідження;
презентації.

9. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.

Модульний контроль (сума балів за окремий змістовий модуль) проводиться (виставляється) на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового

модуля.

Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, самостійно опрацювати тексти, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал.

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі заліку з оцінок отриманих за два модулі.

Залік це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних (семінарських) заняттях, що виставляється під час залікового тижня.

Модульна письмова робота виконується у формі тестових завдань з вибором правильної відповіді. Кількість тестових завдань – 25.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування, самостійна та індивідуальна робота		тестування	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	25+25	100
T1-T5	T6-T8		
25	25		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій (електронний варіант);
2. Методичні матеріали до виконання практичних занять;

3. Технологічні схеми, методики розрахунків.

12. Рекомендована література

Базова

Література:

1. Безпека людини у сучасних умовах: Монографія / В.В. Березуцький, Н.Л. Березуцька, А.О. Богодист та ін.; За заг. ред. проф. В.В. Березуцького. – Харків: ФОП Мезіна В.В., 2018. – 208 с.
2. Кіт Л.Я. Основи рятування і збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані / Л.Я. Кіт, Н.В. Наливайко. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 132 с.
3. Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності. - Харків: В-во: Центр навчальної літератури, 2019. - 448 с
4. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб./ П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, О.Г. Чорна. К.: Центр учбової літератури, 2015. 276 с.
5. Мягченко О.П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2016. 384 с.
6. Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності. Підручник. К.: ЦУЛ, 2016. 448 с
8. Бедрій Я.І. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник/ Я. І. Бедрій. К.: Кондор, 2015. 286 с

Додаткова

1. Коваленко Г. І. Безпека життєдіяльності людини : конспект лекцій / Г. І. Коваленко, Ф. В. Мусіяченко, О. Ф. Протасенко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 360 с.
2. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини / В. М. Лапін. – К. : Знання, 2007. – 332 с. 9. 10.
3. Повякель Н. И. Практическая психология в системах "человек-техника" / Н. И. Повякель. – К. : МАУП, 2003. – 296 с.
4. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист: підручник / М. І. Стеблюк. – К. : Знання-Прес, 2007. – 487 с.
5. Тимош І. М. Основи фізіології та психології праці / І. М. Тимош. – Тернопіль : Економічна думка, 1999. – 168 с.
6. Филиппов М. М. Психофизиология функциональных состояний / М. М. Филиппов. – К. : МАУП, 2006. – 240 с. 11.3.
7. Заплатинський В.М. Полімовний тлумачний словник з безпеки: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 120с
8. Іванова І.В. Заплатинський В.М., Гвоздів С.П. «Безпека життєдіяльності» навчально-контролюючі тести. -К.: «Саміт-книга», 2005. - 148с.
11. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. - К., 1998. - 544с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Ідентифікація небезпек [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search>